

GDB-2430

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

January - 2016

Sanskrit : Paper - C.C. 303

(Core Course)

(कौटिल्य अर्थशास्त्रम्:) (अधिकरण - 9)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (१) रेग्युलर विद्यार्थीओ माटे दरेक प्रश्नोना १४ गुण रडेसे.
(२) अेकटर्नल विद्यार्थीओ माटे दरेक प्रश्नोना २० गुण रडेसे.

- १ नीचेनाभांथी गभे ते चार सभज्जवो. १४
- (१) संचरणमात्रं हि त्रयी लोकयात्रादि इति।
(२) विनयमूलो दण्डः प्राणभृतां योगक्षेमावहः।
(३) कृत्स्नं हि शास्त्र मदमिन्द्रियजयः।
(४) प्रत्यक्षपरोक्षानुमेया हि राजवृत्तिः।
(५) कार्यसिद्धिरिति पञ्चाङ्गो मन्त्रः।
(६) धान्यंषड्भागां हिरण्यं चास्य भागधेयं प्रकल्पयामासु।
(७) अल्पकोशो हि राजा पौरजानपदानेव ग्रसते।
(८) तस्मादस्य जागडुलीविदो भिषजश्चासन्नां स्युः।

- २ 'मन्त्री परिषद्' अंगे कौटिल्यना मतनी १४
समीक्षा करो.

अथवा

- २ संस्कृत साहित्यमां कौटिल्यना अर्थशास्त्रनुं महत्व अने प्रदाननी १४
समीक्षा करो.

૩ 'તસ્માદ્ દણ્ડમૂલાસ્તિસ્ત્વો વિદ્યાઃ' આ વિધાનની
અર્થા કરો. ૧૪

અથવા

૩ 'દુત્તમુખા વૈ રાજનઃ' સવિસ્તાર સમજાવો. ૧૪

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે વિશે નોંધ લખો. ૧૪

- (૧) 'ગૂઢપુરુષપ્રણિધિઃ'
- (૨) રાજાનું મહત્વ
- (૩) કૌટિલ્યકાલિન શાસન વ્યવસ્થા
- (૪) પઞ્ચાઙ્ગે મન્ત્રઃ।

૫ નીચેનામાંથી ગમે તે સાત ના બે-ત્રણ વાક્યમાં જવાબ આપો. ૧૪

- (૧) 'અર્થશાસ્ત્ર' શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
- (૨) દૂત કેટલા પ્રકારના હોય છે ? કયા કયા ?
- (૩) કૌટિલ્ય મુજબ ગૃહસ્થનું કર્તવ્ય જણાવો.
- (૪) કૌટિલ્યના મતે વિદ્યાઓ કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
- (૫) મંત્રણા સમયે રાજાએ કોને દૂર રાખવા જોઈએ ?
- (૬) કૌટિલ્યના મત મુજબ કેવા અમાત્યને કોષાધ્યક્ષ તરીકે નિમવા જોઈએ ?
- (૭) કૌટિલ્યના મતાનુસાર ભીતવર્ગ કોને કહેવાય છે ?
- (૮) કેવા અંતઃપુરને બીજા બાળી શકતા નથી ?
- (૯) કૌટિલ્યના મતાનુસાર અમાત્ય પરીક્ષણ કઈ રીતે કરવું જોઈએ ?
- (૧૦) એકલાથી મંત્રણા સિદ્ધ થતી નથી. આ મત કોનો છે ?